

Přechodné období mezi antikou a středověkem
seminář

LIDOVÁ A POZDNÍ LATINA

texty

Mgr. Silvie Šimordová

Nápisy z Pompejí

CIL IV 1173

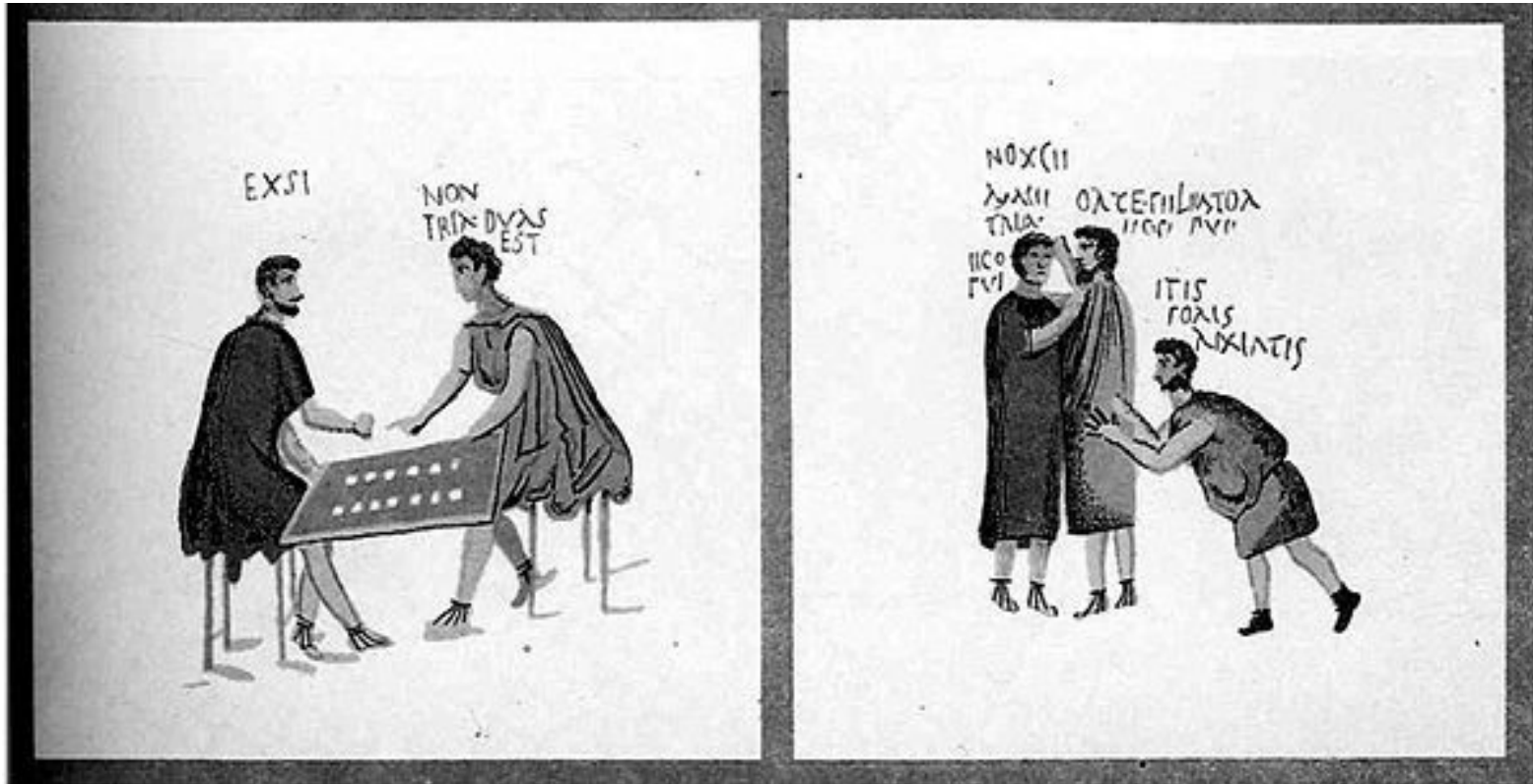
QUISQUIS AMA VALIA, PERIA QUI NOSCI AMARE

BIS ANTI PERIA QUISQUIS AMARE VOTA

*Ať je zdrav, kdo miluje a zhyne ten, co milovat neumí.
Dvakrát ať však zhyne ten, kdo milovat zakazuje.*

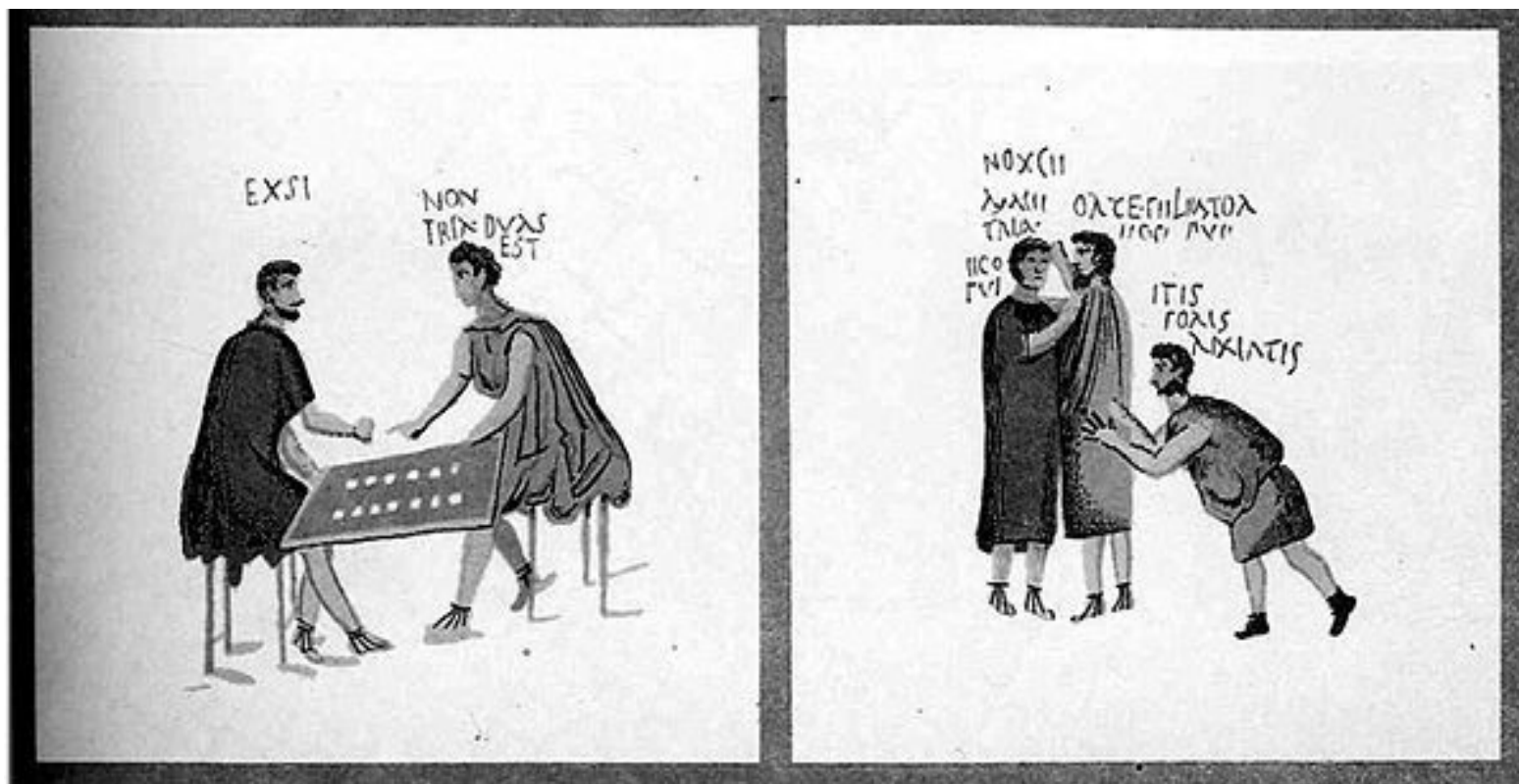
Nápisy z Pompejí

CIL IV 3494

EXSI – NON TRIA DUAS EST

NOXSI AME TRIA ECO FUI – ORO TE FELLATOR ECO FUI - ITIS FORAS
RIXSATIS

VYHRÁVÁM – TO NENÍ TROJKA, TO JE DVOJKA
PODVODNÍKU, TO JÁ HODIL TROJKU, JÁ VYHRÁVÁM
– PROSÍM TĚ, TY ***, JÁ VYHRÁVÁM – JDĚTE VEN,
HÁDÁTE SE

Nápisy z Pompejí

CIL IV 8162

HIC FUIMUS CARI DUO NOS SINE FINE SODALES
NOMINA SI [QUAERIS CAIUS ET AULUS ERANT]

CIL IV 862
HIC FVIMVS · T·A·N · DVV · NIO · S · INII · FINII · SOD · A · II ·
NON · N · I · I ·

MY DVA JSME TU BYLI, PŘÁTELÉ NADOSMRTI, POKUD
SE PTÁŠ NA JMÉNA, JSOU GAIUS A AULUS

Appendix Probi

- **speculum *non* speclum**
- **nunquam *non* numqua**
  - **auris *non* oricla**
  - **mensa *non* mesa**
  - **vinea *non* vinia**
- **amfora *non* ampورا**

Itinerarium Egeriae

hrob sv. Tomáše (17/1)

Item in nomine Dei, transacto aliquanto tempore, cum iam tres anni pleni essent, a quo in Ierusalem uenisse, uisis etiam omnibus locis sanctis, ad quos orationis gratia me tenderam, et ideo iam reuertendi ad patriam animus esset: uolui iubente Deo, ut et ad Mesopotamiam Syriae accedere ad uisendos sanctos monachos, qui ibi plurimi et tam eximiae uitae esse dicebantur, ut uix referri possit; nec non etiam et gratia orationis ad martyrium sancti Thomae apostoli, ubi corpus illius integrum positum est, id est apud Edessam, quem se illic missurum, posteaquam in caelis ascendisset, Deus noster Iesus testatus est per epistolam cum grandi reuerentia apud Edessam ciuitatem, ubi est ipsud martyrium, custoditur.

17, 1. Pak ve jménu Božím, za nějaký čas poté, když tomu byly již tři roky, co jsem přišla do Jeruzaléma, když jsem již navštívila všechna svatá místa, ke kterým jsem zamířila kvůli modlitbám, a když jsem měla již v úmyslu vrátit se do vlasti, zachtělo se mi na pokyn Boží vydat se též do Mezopotámie v Sýrii a navštívit svaté mnichy, kteří prý jsou tam velmi četní a vedou tak obdivuhodný život, že je to stěží možno vypovědět, jakož se i pomodlit u hrobu apoštola svatého Tomáše, kde leží celé jeho tělo, to jest v Edesse; náš Bůh Ježíš ho tam slíbil poslat dopisem, který poslal králi Aggarovi skrze posla Anania; kterýžto dopis je s velkou úctou uchováván ve městě Edesse, kde je hrob. 2. Kéž mi vaše lásky ráčí uvěřit, že není nikdo z křesťanů, z těch, kteří došli na svatá místa, to jest do Jeruzaléma, kdo by se tam nevydal kvůli modlitbě; toto místo je od Jeruzaléma dvacet pět dní cesty. 3. A protože z Antiochie je dost blízko do Mezopotámie, z pokynu Božího bylo pro mě velmi výhodné, abych, když jsem se vracela do Konstantinopole, šla přes Antiochii a odtud do Mezopotámie, a tak se z pokynu Božího stalo.

Itinerarium Egeriae

chrámy na Golgotě (25/8-10)

At ubi autem resumpserit se populus, hora incipiente secunda colligent se omnes in ecclesia maiore, quae est in Golghota. Qui autem ornatussit illa die ecclesiae vel Anastasis aut Crucis aut in Bethleem, superfluum fuit scribi. Ubi extra aurum et gemmas aut sirico nichil aliud uides; nam et si uela uides, auroclaua oleserica sunt, si cortinas uides, similiter auroclauae olesericae sunt. Ministreium autem omne genus aureum gemmatum profectur illa die. Numerus autem uel ponderatio de ceriofalis uel cicindelidis aut lucernis uel diverso ministerio nunquid uel extimari aut scribi potest?

Nam quid dicam de ornatu fabricae ipsius, quam Constantinus suo presentia matris suae, in quantum uires regni sui habuit, honorauit, auro, musiuo et marmore pretioso, tam ecclesiam maiorem quam Anastasim uel ad Crucem uel cetera loca sancta in Ierusalima?

Sed ut redeamus ad rem, fit ergo prima die missa in ecclesia maiore, quae est in Golgotha. Et quoniam dum predicant, uel legent singulas lectiones uel dicunt ymnos, omnia tamen apta ipsi diei, et inde postmodum cum missa ecclesiae facta fuerit, hitur cum ymnis ad Anastasim iuxta consuetudinem: ac sic fit missa fortisan sexta hora.

8. Jakmile si lid odpočinul, počátkem druhé hodiny se všichni shromáždí ve velkém kostele, který je na Golgotě. Jaká je onoho dne v kostele či Anastasi nebo u Kříže nebo v Betlémě nádherná výzdoba, se nedá ani popsat. Nevidíš tam nic jiného než zlato, drahokamy a hedvábí; vidíš-li roucha, jsou z hedvábí vyšíváného zlatem, vidíš-li závěsy, jsou rovněž z hedvábí vyšíváného zlatem. Toho dne jsou vyneseny všechny kultovní předměty ze zlata a drahokamů. Pokud jde o počet anebo váhu svící, svícňů, lamp a různých kultovních předmětů, jak jen je ocenit či popsat? 9. A co mám říci o nádheře samých staveb, kterým Konstantin, zastupovaný svou matkou, s použitím všech zdrojů, které měl ve svém království, vzdal úctu zlatem, mozaikami a drahými mramory, což se týká jak velkého kostela, tak Anastase i Kříže i ostatních svatých míst v Jeruzalémě? 10. Ale abychom se vrátili k věci, tedy prvního dne se koná pobožnost ve velkém kostele, který je na Golgotě. A pokud se káže či čtou jednotlivá čtení či říkají hymny, všechno je vhodné k tomu dni; a poté, co bylo propuštění v kostele, se jde dle zvyku s hymny do Anastase: propuštění je pak asi o šesté hodině. 11. I při nešporách se toho dne děje stejně, podle každodenního zvyku.

Itinerarium Egeriae

pŭst (28/1-4)

ieiuniorum enim consuetudo hic talis est in quadragesimis, ut alii quemadmodum manducauerint dominica die post missa, id est hora quinta aut sexta, iam non manducent per tota septimana nisi sabbato ueniente post missa Anastasis, hi qui faciunt ebdomas.

Nemo autem exigit, quantum debeat facere, sed unusquisque ut potest id facit; nec ille laudatur, qui satis fecerit, nec ille vituperatur, qui minus. Talis est enim hic consuetudo. Esca autem eorum quadragesimarum diebus haec est, ut nec panem quidem libari non potest, nec oleum gustent, nec aliquid, quod de arboribus est, sed tantum aqua et sorbitione modica de farina.

28, 1. V kvadragesimě je tedy takový zvyk půstu, že někteří, když se najedli v neděli po ukončení pobožnosti, to jest o páté či šesté hodině, již pak nejedí po celý týden, až následující sobotu po propuštění v Anastasi; to jsou ti, kteří konají celotýdenní půst. 2. Když se v sobotu ráno najedli, již večer nejedí, ale druhý den, to jest v neděli, obědvají po skončení pobožnosti v kostele, o páté hodině nebo později, a pak již nejedí, až následující sobotu, jak jsem řekla výše. 3. Je takový zvyk, že všichni, kteří jsou, jak zde říkají, aputaktité, muži i ženy, nejen ve dnech kvadragesimy, ale i po celý rok, pokud jedí, tak jedí jen jednou denně. Jestliže jsou mezi aputaktity takoví, kteří nemohu konat celotýdenní posty, jak jsme dříve řekli, po celou kvadragesimu jednou uprostřed týdne, ve čtvrtek, večer. Ti, kteří nemohou ani to, drží po celou kvadragesimu dvoudenní půsty; ti, kteří nemohou ani to, jedí každý večer. 4. Nikdo nenařizuje, jak mnoho se má činit, ale každý činí, jak může; není chválen ten, kdo učinil hodně, ani není kárán ten, kdo méně. Takový je zde zvyk. Strava ve dnech kvadragesimy je taková, že nikdo nesmí okusit ani chleba, ani nejedí olej ani nic, co je ze stromů, ale toliko vodu a něco málo kaše z mouky. Takto, jak jsme řekli, se tedy děje o kvadragesimě.